

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1906. Andra Kammaren. N:o 4.

Tisdagen den 23 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 innevarande januari.

§ 2.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts skrifvelse till Riksdagen med tillkännagifvande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet m. m. friherre Erik Teodor Marks von Würtemberg att under innevarande riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 i riksdagsordningen tillkomme en ledamot af statsrådet; och skulle underrättelse om denna skrifvelses innehåll meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

§ 3.

Föredrogs hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af en till förra regementskvartermästarbostället $1\frac{1}{2}$ mantal Bredsättra n:o 3 i Stockholms län hörande lägenhet;

angående försäljning af två till förra fanjunkarbostället 1 mantal Appuna n:o 2 Orrgården jämte Appuna n:o 13, en åker, i Östergötlands län hörande lägenheter;

angående försäljning af två till förra korpralsbostället 1 mantal Gustad n:o 2 Käll- eller Korpralsgård i Östergötlands län hörande lägenheter;

angående försäljning af vissa till förra militiebostället Gärstad n:o 1 Mellangård i Östergötlands län hörande områden;

angående försäljning af en till förra kronofogdebostället $\frac{1}{2}$ mantal Alsheda n:o 3 Skomakargården i Jönköpings län hörande lägenhet;

angående försäljning af en till förra mönsterskrifvarbostället $\frac{1}{4}$ mantal Alsheda n:o 6 Annagård i Jönköpings län hörande lägenhet; och

angående försäljning af mark från förra majorsbostället $\frac{1}{4}$ mantal Kärr n:o 1 i Kronobergs län.

Andra Kammarens Prot. 1906. N:o 4.

§ 4.

Efter föredragning af de på kammarens bord hvilande motionerna hänvisades:

herrar *P. Pehrssons* i Åkarp och *J. P. Jespersons* motion, n:o 5, till statsutskottet;

herr *S. Nordströms* motioner, n:o 6 till bevillningsutskottet och n:o 7 till statsutskottet; samt

herr *A. Jonssons* i Lycksele motion, n:o 8, till statsutskottet.

§ 5.

Herr statsrådet m. m. *G. Tamm* öfverlämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående upplåtelse af den kronan tillkommande jordägareandel i grufva;

angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter å kronojord; och

angående fortfarande bestånd af en med Magnesitaktiebolaget Tarekaise afslutad öfverenskommelse rörande vissa mineralfyndigheter å kronojord i Norrbottens län.

De kungl. propositionerna blefvo på begäran bordlagda.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt tryckfrihetskommittēns berättelse.

§ 7.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *D. Holmgren*, n:o 9, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående öfverflyttning af civilregistrets förande från prästerskapet till annan funktionär;

herrar *J. J. Byström* och *K. G. Karlsson* i Göteborg, n:o 10, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lagstadgad stängningstid för handelsbutiker m. m.;

herr *V. L. Moll*, n:o 11, om ändring i 27 och 32 §§ stämpelförordningen;

herr *I. E. G. Svensson* i Skyllberg, n:o 12, om beskattningssort för inkomst af elektriska kraftledningar, som beröra två eller flera kommuner;

herr *A. Olsson* i Tyllered, n:o 13, om utsträckning till 1909 års utgång af den genom förordningen den 11 september 1885 bestämda inlösen af skattefrälseräntor;

herr *G. A. E. Kronlund m. fl.*, n:o 14, om höjning af anslaget till fortsättning af statsbanan från Morjärv till Lappträsk samt landsvägen från Boden till Lappträsk; och

herr *L. J. Carlsson* i Malmberget *m. fl.*, n:o 15, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående den föreslagna inlandsbanans sträckning.

Dessa motioner bordlades.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades friherre *J. Hermelin* under 3 dagar från och med den 24 januari och herr *I. E. G. Svensson* i Skyllberg under 3 dagar från och med den 25 januari.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,17 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.

Onsdagen den 24 januari.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 17 innevarande januari.

§ 2.

Föredrogos hvar för sig och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord hvilande propositioner till Riksdagen:
angående upplåtelse af den kronan tillkommande jordägareandel i grufva;
angående upplåtelse af rätt till bearbetande af marmorfyndigheter å kronojord; och
angående fortfarande bestånd af en med Magnesitaktiebolaget Tarrekaise afslutad öfverenskommelse rörande vissa mineralfyndigheter å kronojord i Norrbottens län.

§ 3.

Vidare föredrogos hvar för sig de på kammarens bord hvilande motionerna, och hänvisades därvid:

- herr *D. Holmgrens* motion, n:o 9, till lagutskottet;
 herrar *J. J. Byströms* och *K. G. Karlssons* i Göteborg motion, n:o 10, till lagutskottet;
 herr *V. L. Molls* motion, n:o 11, till bevillningsutskottet;
 herr *I. E. G. Svenssons* i Skyllberg motion, n:o 12, till bevillningsutskottet;
 herr *A. Olssons* i Tyllered motion, n:o 13, till statsutskottet.

Vid föredragning här efter af herr *G. A. E. Kronlunds m. fl.* motion, n:o 14, om höjning af anslaget till fortsättning af statsbanan från Morjärv till Lappträsk samt landsvägen från Boden till Lappträsk, begärdes ordet af

Herr Redelius, som yttrade: Om den nu föreliggande motionen anhåller jag att få yttra några ord — hvilka torde få medfölja motionen till statsutskottet — dels emedan densamma enligt min uppfattning innebär fara för ökad skuldsättning på den grund, att tillgängliga statsmedel redan blifvit tagna i anspråk för nästa års statsutgifter, på sätt som den nyligen remitterade kungl. statsverkspropositionen utvisar, dels ock emedan jag anser en fortsatt ökad skuldsättning vara betänklig, enär enligt mitt förmenande de skattdragandes skatteförmåga ingalunda håller jämna steg med budgetens ökning. Jag ber att få belysa detta med några ord, hvilka närmare angifva min ståndpunkt.

För 20 år sedan, år 1886 således, äskades i den då aflämnade statsverkspropositionen i rundt tal en summa af omkring 87 millioner kronor för nästföljande års statsreglering. I den statsverksproposition, som i förrgår remitterades till statsutskottet, uppgick slutsumman för nästa års statsreglering till icke mindre än 198 millioner kronor, nämligen 193½ millioner kronor inom hufvudtitlarna och 4½ millioner utom hufvudtitlarna. Denna synnerligen starka stegring af statsutgifterna håller, som jag nyss sade, icke jämna steg med skatteförmågan, hvilket torde vara lätt att uppvisa. Jag menar, att det för alla, åtminstone för de flesta, är tydligt, att om än mängas inkomster ha ökats, så finnes det många skattdragande, hvilka icke sett sina inkomster ökade under dessa 20 år. Det finnes många — och det är lätt att uppvisa exempel härpå — som i stället för att få sina inkomster ökade sett dem minska, icke allenast 5 eller 10% utan 15 à 20%, medan de samtidigt fått sina direkta skattebidrag till staten ökade med omkring 300%. Detta är omständigheter, synes det mig, som äro värda uppmärksamhet. Man kan icke enligt min tanke utan fara fortsätta med att endast öka på skatterna, ty de skattdragandes skatteförmåga är icke outtömlig. De skattdragandes kassor äro icke några sådana källor, som man obehindradt och obegränsadt kan ösa ur efter godtfinnande. Man bör därför se sig för härvidlag.

Nu tror jag mig lätt förstå och veta, utan att motionärerna behöfva säga mig det, att de anse sin motion vara välgrundad och det mål, de sträfva för, vara önskvärdt, emedan, som det tydligen kan utsägas, det beslut, hvarpå motionen grundar sig, är ett riksdagsbeslut, som delvis redan gått i verkställighet. Icke desto mindre ber jag att få framhålla, att *önska* och *behöfva* icke är samma sak. Det säges, att det finnes ingen gräns för önskningarna; låt vara därmed hur som helst, ett är visst, att önskningarnas område är betydligt större än behöfvens område, och till och med behöfvens område är större än förmågan att tillfredsställa alla behof. Om detta erkännes, så innebär det tydligen en allvarlig maning att tänka sig för och se sig för, så att man icke genast beviljar anslag, som vid närmare granskning visat sig antingen obehöfliga eller åtminstone mindre nödiga. Det är en fordran, som fått ett uttryck på något ställe i våra grundlagar, att de personer, som fått det höga förtroendet att vara Konungens rådgifvare, böra äga förmåga att inse, hvad som länder till rikets sannskyldiga nytta och handla därefter. Jag vill nu härmed säga, att folket i landet med skäl kan ha den fordran på sina representanter, att de skola ha förmåga att inse, hvad rikets sannskyldiga nytta kräver, så att icke statens tillgångar tillgripas för sådana företag, som kunna undvaras, och att därför inga andra anslag må medgifvas än sådana, som äro högst nödiga och nyttiga.

Det är ett ytterligare skäl att tänka på denna sak nu, ty om, som jag redan i början af mitt anförande tillåtit mig antyda, alla tillgängliga statsmedel ha blifvit tagna i anspråk för de redan i statsverkspropositionen framlagda önskemålen och krafven på statskassan, och om sedan skulle komma icke allenast den nu afgifna motionen, utan äfven andra motioner, hvilka öka på fordringarna på statskassan och som skola underställas Riksdagens granskning, så kan det hända, att man beviljar mera än man efteråt strängt taget skulle ha velat.

Jag vill gifva ett ytterligare stöd för denna min farhåga genom att erinra om att det går ganska lätt för Riksdagen att ådraga staten ökade skulder utan att ha klart medvetande om att så sker. Jag ber att få fråga dem af herrarne, som voro med vid 1903 års riksdag, om alla då hade klart för sig, hvad hvarje beslut, som då fattades, skulle innebära i fråga om ökning af statsskulden. Först med aflämnandet af statsrevisorernas berättelse om riksgäldskontorets ställning blef det klart, i hvad mån statsskulden då ökades. För år 1905 är ännu icke bekant, utom möjligtvis för riksgäldsfullmäktige, huru mycket statsskulden kommer att ökas under detta år, år 1906; det vet för närvarande ingen, och jag vågar nästan tvifla på att själfva riksgäldsfullmäktige veta det ännu. Därför menar jag, att man må tänka sig för och se sig för, innan man fattar beslut om beviljande af ett anslag, som kommer att öka statsskulden äfven för år 1907. En fortgående ökad skuldsättning synes mig betänkelig, ty den pekar hän på en sådan hushållning, som kallas att lefva öfver sina tillgångar. Därmed vill jag ingalunda ha förnekat, att icke lån mängen gång kunna vara behöfliga och nyttiga, men det är mot ett sådant förfarande som att man oupphörligt äfven under gynnsamma konjunktioner, under goda år, fortsätter på lånevägen, som jag vänder mig,

ty skulderna skola betalas, och kan man icke betala dem under de goda åren, icke lär man väl kunna göra det under de dåliga åren, och om man icke gifver akt på att inkomsterna växa i samma grad, som utgifterna ökas, så att skuldsumman kan minskas och afbetalas årligen, utan fortfar med att endast öka skulderna, går det icke lyckligt till sist.

Jag har med dessa ord endast velat framhålla nödvändigheten af att man noga pröfvar alla anslagsfordringar och endast beviljar sådana, som äro nödvändiga eller »för riket högst nödiga och nyttiga», för att använda grundlagens ord, och, så långt sig göra låter, väl aktar sig för fortsatt ökning af rikets skuld.

Vidare anfördes ej. Ifrågavarande motion jämte det i anledning af densamma nu afgifna yttrandet öfverlämnades till statsutskottet.

Slutligen hänvisades till statsutskottet herr *L. J. Carlssons* i Malmberget *m. fl.* motion, n:o 15.

§ 4.

Häruppå föredrogs justitieombudsmannens vid innevarande riksdag afgifna ämbetsberättelse; och hänvisades de däri gjorda framställningarne angående förslagsanslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter, om anslaget till justitieombudsmannens och tryckfrihetskommitténs expenser samt om dyrtidstillägg åt tjänstemännen i justitieombudsmansexpeditionen till statsutskottet och berättelsen i öfrigt till lagutskottet.

Tryckfrihetskommitterades berättelse, som härefter föredrogs, lades till handlingarna.

§ 5.

Afgåfvos följande nya motioner, nämligen af:

herrar *C. Persson* i Stallerhult och *L. J. Jansson* i Djursåtra, n:o 16, om ersättning till arfvingarna efter *Wilhelmina Wahlström* från Hjo för utbetalad för hög stämpelafgift;

herr *S. Söderberg* i Hobbarn:

n:o 17, i fråga om användningen af medel, som må komma att inflyta genom införande af exporttull å järnmalm; och

n:o 18, om exporttull å järnmalm;

herr *S. O. Nylander*, n:o 19, om ett extra anslag af 7,500,000 kronor till läneunderstöd för enskilda järnvägar;

herr *J. E. Centerwall*, n:o 20, om upprättande af en professur i statistik vid hvardera af universiteten i Uppsala och Lund;

herrar *J. Andersson* i Öhrstorp och *N. Nilsson* i Skärhus, n:o 21, om skrifvelse till Kungl. Maj:t, angående förslag till bestämmelser om rätt att fullfölja talan mot kyrkoråds och skolråds beslut;

herrar *E. A. Nilson* i Örebro och *L. Eriksson* i Bäck, n:o 22, om upphäfvande af tullen å majs;

herr *E. A. Nilson* i Örebro, n:o 23, om bestämmande af tullen å maskiner och verktyg efter vikt m. m.;

herr *H. Lindqvist m. fl.*, n:o 24, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om tillfälligt lönetillägg åt vissa inom järnvägsstyrelsen anställda kontorsbiträden och betjante vid statens järnvägars distrikt och ångfärja;

herrar *D. Broström* och *E. D. W. Martin*, n:o 25, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ändringar i sjölagen i fråga om upptagande af sjöförklaring m. m.;

herr *D. Broström*:

n:o 26, om införande i tulltaxan af viss bestämmelse angående tullbehandlingen af sådana för byggande af fartyg m. m. afsedda materialier och skeppsförnödenheter, för hvilka restitution af eller befrielse från tull är medgifven; och

n:o 27, om anslag till byggande af en undervattensbåt;

herr *R. A. Wawrinsky* i Saltsjöbaden, n:o 28, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående uppsättande af en från ingenjörstrupperna skild militärbyggnadskår;

herr *C. P. Jansson* i Edsbäcken *m. fl.*, n:o 29, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående upprättande af redogörelse öfver statens skogsparker m. m.;

herr *D. Holmgren*, n:o 30, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förbättrad pensionering af det indelta manskapet vid armén och flottan m. m.;

herr *P. N. Bosson*, n:o 31, om upphäfvande af tullen å majs m. m.;

herr *G. S. Neiglick m. fl.*, n:o 32, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående förslag till de lagändringar, som påkallas af upplösningen af föreningen mellan Sverige och Norge, m. m.;

herr *J. Ericsson* i Vallsta, n:o 33, om tillägg till 73 § konkurslagen;

herr *G. Jansson* i Krakerud *m. fl.*, n:o 34, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående skyldigheten att erlægga kommunalutskylder i stad;

herrar *S. J. Enander* och *D. Persson* i Tällberg, n:o 35, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af skiftesstadgan och därmed sammanhörande författningar;

herr *C. J. F. Ljunggren*, n:o 36, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående befogenhet för riksförsäkringsanstalten att för arbetare, som i anstalten försäkras för olycksfall i arbetet, upptaga jämväl försäkring för olycksfall, som inträffa utom arbetet; samt

friherre *C. C. Bonde fl. m.*, n:o 37, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om tillfällig löneförbättring till vissa befattningshafvare vid universiteten och karolinska institutet.

Dessa motioner bordlades på begäran.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag.

§ 7.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *G. A. E. Kronlund* under 9 dagar från och med den 25 januari.

Kammarens ledamöter åtskildes häruppå kl. 3,4 e. m.

In fidem
Herman Palmgren.
